

16+

Jona

(ON)GEHOORZAAM ALS DE HEERE ROEPT

BIJBELSTUDIE

1. Jona, de ongehoorzame profeet

Bijbelgedeelte

Jona 1:1-17

Zingen

Psalm 30:2 en 3; Psalm 25:2 en 5

Doorgrond mijn hart (Tot Zijn eer 60), Leer mij Uw weg, o Heer' (Tot Zijn eer 137),

Wees ook jij een discipel (Zangbundel 180)

Na deze avond...

1. weet je dat God almachtig is en dat Hij Zijn knechten stuurt waarheen Hij wil;
2. beseft je dat de Heere gehoorzaamheid van je vraagt;
3. kun je vertellen wat het in jouw leven betekent om de Heere te gehoorzamen.

Extra informatie voor de leiding

Het boek Jona is één van de zogenoemde 'twaalf kleine profeten'. Het is een opvallend boek. Terwijl in de andere profetische boeken de nadruk wordt gelegd op wat er *geprofeteerd wordt*, staat in dit boek het leven van de profeet centraal. In het boek Jona gebeuren ongelooflijke dingen. Toch wordt er een waargebeurde geschiedenis verteld. Hieruit blijkt heel duidelijk dat God een God van wonderen is! Het boek Jona bevat natuurlijk niet alleen een boeiende geschiedenis. De Heere wil ons er dingen door leren. De belangrijkste les van het boek Jona is dat God rechtvaardig is, zelfs als Hij Zijn barmhartigheid bewijst aan de inwoners van Ninevé en als Hij ervoor kiest Zijn ongehoorzame dienaar Jona achterna te blijven lopen. De Heere is soeverein (dat wil zeggen: Hij mag doen wat Hij wil); als Hij de Ninevieten en Jona genadig wil zijn, mag niemand Hem daarvoor ter verantwoording roepen.

Vers 1

De Heere spreekt tot Jona, de zoon van Amitthai. Uit 2 Koningen 14:25 weten we dat Jona een profeet was uit Gath-Hefer, een dorpje in het tienstammenrijk van Israël. Hij profeteerde toen Jerobeam II koning was over Israël (788-747 v. Chr.). Je zou bijna denken dat Jona een valse profeet was, hij komt op ons toch niet over als een kind van God. Toch kende hij de Heere wel. In het boek Koningen wordt hij Gods knecht genoemd. De Heere gebruikte hem als Zijn mond. In vers 1 lezen we dat de Heere opnieuw tot Jona spreekt.

Vers 2

Jona wordt door God naar Ninevé gestuurd, een belangrijke stad in het Assyrische rijk. Wat hij precies moet zeggen, lezen we niet, maar het is duidelijk dat hij een oordeelspreek moet houden. De reden dat hij naar Ninevé moet gaan, is dat er grote zonden worden bedreven in deze stad.

Vers 3

Tegen het korte en krachtige bevel van Zijn God in, gaat Jona ervandoor. Het gebeurt wel dat profeten de taak die de Heere op hen legt niet zien zitten (bijvoorbeeld Mozes en Jeremia), maar Jona gaat een stap verder. Hij doet precies het tegenovergestelde van wat de Heere wil. In plaats van dat hij richting het noordoosten vertrekt, kiest hij voor het zuidwesten. Hij komt in Jafo of Joppe, waar hij aan boord gaat van een schip dat naar Spanje vaart. Hij betaalt de prijs voor de overtocht. Waarom doet Jona dit? Weet hij niet dat God overal aanwezig is, ook op zee (Psalm 139:9-10)? Dat weet Jona wel. Het punt is dat God nu met een opdracht komt, die hij echt niet uit wil voeren. Hij moet naar Ninevé,

een stad van de vijand van Israël, om daar te gaan preken. Hij weet natuurlijk allang wat er gaat gebeuren als de stad luistert naar zijn preken: dan zal God Ninevé sparen. In Jona 4:2 zegt Jona het: 'Ik wist dat Gij een genadig en barmhartig God zijt'. Dit wil hij absoluut niet. Israël mag zich bekeren, maar die vijandige stad Ninevé mag zich niet bekeren. Die stad moet verloren gaan. Daarom vlucht Jona weg van het aangezicht van de Heere, hij wil Hem niet meer dienen.

Vers 4-6

Als God iets wil, gebeurt het ook. Jona denkt zijn eigen zin te kunnen doen, maar dat accepteert de Heere niet. Gelukkig niet! Hij komt Jona tegen en voorkomt dat hij veilig, maar zonder God, in Spanje aankomt. De Heere laat een storm opsteken. Hij heeft de zee en de winden gemaakt, alles in de natuur moet Hem gehoorzamen. De storm is zo heftig, dat de bemanning van het schip allerlei losse spullen overboord gooit om zo het schip te redden. Maar dat niet alleen, ze roepen ook allemaal tot hun God. Verbazingwekkend is het dat Jona onderin het schip ligt te slapen. Hij was al afgedaald om in Joppe te komen en vervolgens om in het schip te komen (vers 3). Nu is hij nog verder afgedaald in het schip (vers 5). Jona daalt af in de wegen van de zonde, die eindigen in de dood. Nu wordt hij ruw gestoord in zijn slaap. De schipper roept verwijtend: 'Hoe kun jij diep in slaap zijn?' Nota bene een heidense schipper roept Jona op om zijn God aan te roepen.

Vers 7-10

De heidense zeelui hebben het idee dat één van de mensen die aan boord zijn de oorzaak is van 'dit kwaad', deze ramp. Daarom werpen ze het lot, zoals zowel heidenen als Joden gewend waren te doen. Dat Jona aangewezen wordt, is zeker geen toeval. God bestuurt het lot (Spreuken 16:33). De vragen volgen elkaar snel op wanneer de zeelui zien dat Jona door het lot is aangewezen. De mannen willen van Jona zelf horen wie de oorzaak van dit alles is. Ook vragen ze naar Jona's werk of opdracht en naar zijn herkomst. Jona reageert door zichzelf 'Hebreeër' te noemen, de voor buitenlanders begrijpelijke naam voor een Israëliet. Hij voegt eraan toe dat hij God vreest, dat wil zeggen dat hij eerbied voor Hem heeft. De Heere noemt hij 'de God van de hemel, Die de zee en het droge gemaakt heeft'. Hier klinkt een heldere belijdenis, midden in de storm. De heidenen begrijpen wel wat hij zegt, want zij noemen de God van de Hebreeën 'de God van de hemel'. Jona antwoordt niet op de vraag naar zijn werk. Als de mannen horen dat Jona's God de God van hemel, zee en droge is, worden ze nog banger. Jona moet uit hun monden horen hoe erg en ongerijmd het is wat hij gedaan heeft. Ze concluderen dat hij op de vlucht moet zijn voor zijn God. Jona had hun dat impliciet 'te kennen gegeven' of verklaard.

Vers 11-13

Tijdens het gesprek wordt de zee alleen maar wilder. De mannen vragen Jona wat ze moeten doen. Jona stelt voor hem in de zee te gooien. Volgens hem zal de zee dan weer rustig worden. Jona neemt de verantwoordelijkheid voor zijn eigen schuld: 'Ik weet dat deze grote storm ulieden om mijnentwil overkomt (vers 12)'. Voor het eerst in dit hoofdstuk neemt Jona zijn verantwoordelijkheid, waarvoor hij telkens wegliep. Opvallend is dat hij zijn schuld niet belijdt richting de Heere. Dit geeft aan dat zijn voorstel niet als een geestelijke beleving gezien moet worden. Bovendien heeft Jona weinig keus meer, want heel het schip, inclusief hijzelf, zal vergaan wanneer hij niet overboord wordt gezet. De mannen gaan niet op Jona's voorstel in, maar roeien zo hard als ze kunnen. Deze mannen geven blijk van opvallend veel medeleven en geduld. Ze bereiken het droge echter niet, de zee wordt juist alsmaar wilder.

Vers 14-16

In vers 14 wordt iets heel bijzonders beschreven: de heidenen gaan roepen tot de HEERE, JHWH, de God van de Hebreëen! In vers 5 riepen ze nog allemaal tot hun eigen god, maar dat bleek niet te helpen. Nu roepen ze tot de Heere met de vraag of Hij hen niet wil laten omkomen omwille van Jona. Zijn onrechtvaardig vergoten bloed moet hen niet toegerekend worden. De mannen blijken Jona's zonde nog niet zo hoog op te nemen dat hij de doodstraf zou moeten verdienen. Het laatste wat ze zeggen doet denken aan Psalm 115:3: God doet wat Hem behaagt, wat Hij wil. God is soeverein. Zoals de Heere een wind op zee werpt waardoor de storm opsteekt (vers 4), gooien de mannen Jona in zee, waardoor de storm gaat liggen. Jona daalt nog verder af. Hij daalt af naar de dood. Het gevolg is dat de zee stil wordt. Het stillen van een storm is een belangrijk middel waardoor de Heere laat zien dat Hij alle macht heeft. Denk aan de geschiedenissen waarin de Heere Jezus de natuur blijkt te beheersen (Markus 4:35-41; Lukas 8:22-25). De heidenen zijn diep onder de indruk van de plotselinge verandering. Vanwege het feit dat ze gered zijn, brengen ze offers. Dat doen ze niet aan hun eigen goden, maar aan de Heere, de God van Israël. Ook beloven ze de Heere ter plekke geloften. Wat een contrast met Jona, die pas in hoofdstuk 2 tot de Heere gaat roepen en pas aan het eind van dat gebed de Heere geloften belooft (2:9)! De heidenen gaan Gods profeet voor. We weten niet of ze zich bekeerd hebben tot het Israëlitische geloof. Dat is echter ook niet het belangrijkste. Ze vormen een contrast met Jona.

Vers 17

Jona denkt dat zijn einde gekomen is. Hij geeft er geen enkele blijk van te geloven dat God het wel goed zou laten komen. Maar juist als de geschiedenis voorbij lijkt te zijn, komt de Heere. Onze onmogelijkheden zijn Gods mogelijkheden. Hij beschikt over alles, ook over de vissen. Een 'grote vis', volgens Mattheüs 12:40 een walvis, slokt Jona op. Hierin laat de Heere Zijn barmhartigheid zien. Drie dagen en drie nachten bevindt Jona zich in het binnenste van deze vis. Dat is een lange tijd. Tijdens deze periode stijgt een gebed in Jona op.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Als het om gehoorzaamheid gaat, betreft dat niet alleen uiterlijke gehoorzaamheid. Probeer dieper af te steken naar het hart: waarom luister je naar de Heere (of bijvoorbeeld naar je ouders/docenten)? Gehoorzaam je omdat het moet of omdat de Heere niets liever wil dan dat je Hem met je hart volgt?

Vragen

1. Waarom roept deze opdracht van God zoveel vragen op bij Jona?

Hij begrijpt niet dat God hem naar de heidenen zendt. Hij is er ook van overtuigd dat God het aangezegde oordeel niet zal uitvoeren. Hij is bang om voor gek te staan.

2. Waar heeft de Heere jou toe geroepen?

Eigen antwoord

Stelling: Op de weg van de zonde kom je God altijd tegen.

Deze stelling kan veel vragen oproepen. Enerzijds is het waar dat je, als je eigen wegen gaat, het oordeel van God oproept. Anderzijds is er in dit leven niet altijd meteen te zien wat de weg van God is. Sterker nog: vaak ervaren de gelovigen meer tegenspoed dan de goddelozen. Denk aan Psalm 73, waarin Asaf de weg van God niet begrijpt.

3. Ben jij ook wel eens een eigen weg ingeslagen, in plaats van dat je luisterde naar God? Zo ja, waarom deed je dat en hoe is dat afgelopen? Zo nee, hoe voorkom je dat je je eigen gang gaat?

Eigen antwoord. Met betrekking tot het voorkomen: dicht bij de Heere en Zijn Woord leven bewaart voor veel zonden.

4. Jona moet ermee voor de dag komen: hij luistert niet naar zijn God. Vertel jij wel eens aan niet-gelovige vriend(inn)en/medestudenten/collega's over God? Hoe doe jij dat?

Eigen antwoord

5. Heidenen die God niet kennen zijn ons soms tot voorbeeld. Herken je dat en waarom?

Eigen antwoord. Het is daarbij wel goed om op te merken dat goede werken voortkomen uit een waar geloof, altijd tot eer van God zijn en overeenkomen met Zijn wet (H.C. Zondag 33 vraag 91).

6. De mannen zijn bang voor de Heere en beloven Hem geloften. Ben jij ook weleens bang voor de Heere? Waarom wel of niet?

Eigen antwoord

7. In het laatste vers schittert Gods barmhartigheid. Waarin ervaar jij Gods barmhartigheid?

Eigen antwoord

Brug naar de inleiding

1. Houd bij het maken van een inleiding vooral de doelen van deze avond in het oog en lees met die bril de extra informatie.
2. Er zijn verschillende manieren om dit in een inleiding vorm te geven. Je kunt de tekst op de voet volgen (wat de schets in het jongerendeel ook doet). Je kunt ook starten met het bespreken van het thema 'roeping' en vandaaruit de tegendraadse keuze van Jona benaderen.
3. Het thema 'gebed in de nood' is een rode draad die door dit Bijbelgedeelte loopt. Dit biedt aanknopingspunten voor de toepassing bij de inleiding. Waar voor ons de onmogelijkheden zich opstapelen, zijn bij de Heere mogelijkheden.
4. Soms volgt op een zonde een specifieke bestraffing, als gevolg daarvan. Zo komt Jona in de storm terecht. De straf dient om hem wakker te schudden. De zeelieden zijn zich bewust van de mogelijkheid dat het onheil een dergelijke oorzaak heeft. Laat jongeren hierop reflecteren ten aanzien van hun eigen leven.
5. Benoem voor de bespreking en na de inleiding nog even kort het doel van de avond om de bespreking richting te geven.

2. Benauwdheid en verlossing

Bijbelgedeelte

Jona 2

Zingen

Psalm 18:2; Psalm 69:1; Psalm 116:7

Blijf bij mij Heer' (Tot Zijn eer 35), Als g' in nood gezeten (Tot Zijn eer 25), Vaste Rots van mijn behoud (Tot Zijn eer 203), Gelijk de storm het water zweept (Zangbundel 42), Diep, o God, in 't stof gebogen (Uit aller mond 77)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. *weet* je dat Jona in de vis weer gaat bidden en God hem verlost;
2. *beseft* je waarom het van levensbelang is, om in moeilijke tijden terug te kunnen vallen op de Heere en Zijn Woord;
3. *kun* je de psalmen aanwijzen die bij Jona 2 passen.

Extra informatie voor de leiding

Terwijl Jona 1 een verhalende tekst is, is het grootste deel van Jona 2 een poëtische tekst. Het lijkt op een psalm. Jona's gebed wordt omsloten door de verhalende verzen van Jona 1:17-2:1 (de Heere zorgt dat een vis Jona opslokt) en Jona 2:10 (de Heere zorgt dat de vis Jona uitspuwt). Tussen deze twee 'feiten' in vinden we Jona's dankgebed. Hij maakt gebruik van de psalmen om uitdrukking te geven aan zijn nood en zijn dankbaarheid. De psalmen zijn zo algemeen geschreven dat een ander ze in zijn eigen situatie kan gebruiken. Dat geldt vandaag ook nog.

Sommige uitleggers begrijpen niet hoe het kan dat er zo'n verschil is tussen de ongehoorzame Jona uit hoofdstuk 1 en de dankende Jona uit hoofdstuk 2. Het is waar, daar zit een groot verschil tussen. De reden ligt in het werk van God de Heilige Geest, Die zelfs kan zorgen dat een halsstarrige profeet God de eer toebrengt.

In de uitleg van deze verzen is het goed om te letten op parallelle zinsdelen. Een voorbeeld is te vinden in vers 2:

Ik riep uit mijn benauwdheid tot den HEERE	en Hij antwoordde mij
uit den buik des grafs schreide ik	en Gij hoorde mijn stem.

De twee gedeeltes van het vers leggen elkaar uit. Jona riep en schreide. Hij riep dus huilend, huilde roepend of wisselde huilen en roepen af. Dat de Heere hoorde moet als 'verhoren' worden gelezen; dat kun je zien aan het parallelle woord 'antwoordde'. Dit is maar een voorbeeld. Vaak vullen de verschillende zinsdelen elkaar ook aan.

Vers 1

De ongehoorzame profeet Jona, die steeds verder afdaalde en gedacht had te zullen sterven, doet iets wat hij al veel eerder had kunnen doen: hij bidt. De heidense scheepslui gingen hem hierin voor (1:14). De Heere is en blijft 'zijn God', hoezeer Hij ook alle reden heeft om de banden met Zijn ongehoorzame knecht te verbreken. Het lijkt erop dat Jona van dood levend wordt, net als de verloren zoon (Lukas 15). God redt niet alleen Jona's lichaam, maar wil Jona's geestelijk leven ook vernieuwen. Hij houdt Zijn kinderen vast, ondanks al hun zonden.

Vers 2-3

Jona's gebed staat in het kader van de dankbaarheid. Nadat de Heere hem gered heeft door middel van een vis, komt hij tot het besef dat de Héére dit wonder liet gebeuren en brengt hij Hem daarvoor de lof. Toen hij overboord werd gezet, heeft hij tot de Heere geroepen. Zijn angst voor de dood was groot. Dat hij uit 'den buik des grafs' schreide, wil zeggen dat hij zich voelde alsof hij in het dodenrijk was binnengegaan toen hij in de ruwe zee werd gegooid. Er staat in Jona 1:15 heel simpel dat Jona in de zee werd gegooid, maar Jona blijkt toch heel bang te zijn geweest! In vers 3 staat dat Jona belijdt dat God hem door middel van de mannen overboord had gezet. Gods baren en golven gingen letterlijk over hem heen! Tegelijkertijd gebeurde dat in geestelijk opzicht. Wat moet er door hem heen gegaan zijn, toen hij naar de bodem zonk. Hij koos liever de dood dan zijn aardsvijand Assyrië op te roepen zich te bekeren. Is dit nu wat hij wilde? Gelukkig, God hoort de stem van Jona, zoals Hij altijd hoort en verhoort wie tot Hem roepen (Psalm 50:15).

Vers 4

Jona, bijna stervend in het water, voelt zich door God verworpen. Hij voelt zich als een kind dat van zijn ouders te horen heeft gekregen: 'Ik wil je niet meer zien!' Gods vriendelijk aangezicht, Zijn blik vol liefde is niet meer op hem gericht na wat hij allemaal gedaan heeft. Nu, terugblikkend op die momenten in het water, begint hij te spreken over de tempel. Je kunt het tweede deel van vers 4 ook zo vertalen: 'nochtans houd ik mijn blik gericht op de tempel Uwer heiligheid'. Dit is geloofstaal. Het woordje 'nochtans' geeft in de Bijbel vaak aan dat het geloof wordt beoefend (zie veel psalmen en bijvoorbeeld Habakuk 3:18). Jona, afkomstig uit het Tienstammenrijk (Israël), waar de tempel niet stond, verlangt naar het heiligdom in Juda. Hij verlangt naar Gods aanwezigheid, naar het altaar dat spreekt van verzoening en vergeving. Overigens denken sommigen dat de tweede helft van vers 4 betrekking heeft op Jona voordat hij gered is.

Vers 5 en 6

Jona is in grote nood. Door de wateren, overal om hem heen, kan hij geen lucht meer krijgen en laat hij bijna het leven ('ziel' kun je hier lezen als 'keel'). Hij verliest alle steun door de vreselijk diepe wateren (de 'afgrond'). Een groot gevaar vormt het drijvende zeewier, waarin hij verstrikt raakt. Jona zinkt steeds verder weg in het water, zelfs tot aan de onderste uiteinden van de bergen. De grendels van de aarde gaan dicht voor Jona. De aarde gaat op slot. De twee uitdrukkingen in vers 6 willen zeggen: 'Ik stierf bijna!' Dan komt de grote omkeer in Jona's danklied. 'Maar Gij hebt mijn leven uit het verderf opgevoerd, o HEERE mijn God.' Deze zin staat in het midden van Jona's lied en vormt daarmee de kern ervan. Jona lag al ongeveer in het graf (zo kan het woord dat met 'verderf' vertaald is, ook worden vertaald). Jona verloor zijn leven, maar de HEERE zijn God, de God van het verbond (Exodus 3:14), de Getrouwe, gaf het hem terug! Zo werkt God. Hij brengt in de dood, maar Hij maakt ook levend. Hij doet in de hel nederdalen, maar er ook weer uit opkomen (1 Samuël 2:6). Zo plotseling was die vis er. Zo plotseling was de dood voor Jona het leven geworden.

Vers 7

Het is waar, Jona's ziel was in hem 'overstelp't', dat wil zeggen: hij bezweek. Toch dacht hij juist op dat moment aan de Heere. Als mensen in hun nood aan de Heere denken, beseffen dat Hij er is en dat Hij er voor hen is, dan gaat het goed. Jona denkt aan God, maar bidt ook tot God, tot Zijn heilige tempel. De tempel is voor Jona de plaats waar God aanwezig is en waar hij contact met God krijgt, zoals nu de kerk voor ons de plaats is waar God in het bijzonder aanwezig is.

Vers 8 en 9

In het laatste gedeelte van zijn gebed schetst Jona een tegenstelling tussen zichzelf en degenen die de afgoden dienen. Hij wil de Heere dienen. Zij die 'de valse ijdelheden onderhouden', dat wil zeggen de afgoden dienen, 'verlaten hunlieder weldadigheid': ze laten de trouw aan de afgoden varen. Deze godenvereerders hoeven niet te rekenen op de verbondstrouw van de HEERE. Het is waar, de Heere is trouw, maar Hij wil daarin ook erkend worden. Heeft Jona hierbij gedacht aan de zeelieden, die riepen tot hun god (1:5)? Jona weet niet dat deze zeelieden de ware God ook hebben aangeroepen (1:14 en 16). Jona blijft, in tegenstelling tot de afgodendienaars over wie hij het heeft, trouw. Hij zal doen wat hij beloofd heeft. Blijkbaar heeft hij de Heere ook geloften gedaan. Hij gelooft dat de Heere hem zal redden. Indrukwekkend eindigt Jona zijn gebed met de woorden: 'Het heil is des HEEREN.' Dat wil zeggen: de bevrijding is van de Heere! De Heere redt! Hij redt Jona's lichaam, Hij redt Jona's ziel. Jona zelf kon zijn redding niet meer bewerken, maar het heil is van de Heere. Wat is dat een troost!

Vers 10

De Heere maakt Zijn knecht Jona niet beschaamd in zijn geloof. Hij zorgt ervoor dat Jona gered wordt. De Heere 'spreekt, en het is er; Hij gebiedt, en het staat er' (Psalm 33:9). Hij spreekt tot Zijn schepsel, de vis, die Jona uitspuwt op het droge. Dat moet een vernederende ervaring voor Jona zijn geweest! Toch wil de Heere zo Jona's redding bewerken. Het is niet duidelijk waar Jona wordt uitgespuwd. Waarschijnlijk is dat in Kanaän geweest: hij is weer terug bij af. God is zijn Baas, naar Hem moet hij luisteren.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Doel: nadenken over Gods weg in moeilijke situaties

Maak met elkaar een woordweb over 'Gods voorzienigheid'. Waar denken jullie aan bij dit begrip?

Deze opdracht kun je in groepjes laten maken, maar ook plenair. Overweeg vooraf of je de meeste leden aan het woord wilt laten komen (en dus kleinere groepjes maakt) of dat je het belangrijk vindt om als hele groep hier bij stil te staan en eventueel over door te praten.

Vragen

1.a. Waarom wil de Heere Jona eerst nog het een en ander leren voordat hij naar Ninevé gaat?

Het gaat erom dat Jona doordrongen is van Gods barmhartigheid en goedheid, die Hij ook aan de Ninevieten wil geven.

b. Waarom is het een wonder dat de Heere Jona niet afdankt door een andere profeet te roepen?

Jona geeft er alle reden toe dat de Heere hem niet meer zou willen gebruiken. Hij loopt weg en weigert te doen wat God van hem vraagt.

c. De Heere gaat soms moeilijke wegen in het leven van mensen, om hen dichter bij Hem te brengen. Ken je dat ook in je eigen leven? Hoe ging dat?

Eigen antwoord

2. Denk met elkaar na over de volgende stellingen:

Jona bidt alleen maar omdat hij het heel erg moeilijk heeft.

Als de Heere moeite in je leven brengt, doet Hij dat om je te straffen voor je zonden.

Doel 1^e stelling: nadenken over de vraag: 'Wat leidt ertoe dat je gaat bidden?' Laat gerust de binnenkomer terugkomen: nood leert bidden. Probeer in de discussie terug te laten komen dat zij die gezond zijn de Medicijnmeester niet nodig hebben, maar zij die ziek zijn. Anderzijds is God niet alleen een Hulp in benauwdheden, maar heeft hij ook recht op ons leven en gebed als het wel goed gaat.

Doel 2^e stelling: nadenken over de vraag waarom er lijden is. Ziekten en zorgen zijn een gevolg van de zondeval. Anderzijds kun je specifieke ziekten normaal gesproken niet toeschrijven aan specifieke zonden. Jongeren moeten beseffen dat als een ander ziek is, ze nooit kunnen zeggen: 'Dat komt omdat jij...'

3.a. Waarom is het belangrijk om Schriftgedeelten uit je hoofd te leren?

Het is belangrijk om Schriftgedeelten uit je hoofd te leren, zodat je op moeilijke momenten daar troost uit kunt putten, je anderen ermee kunt bemoedigen of je ze in je gebed kunt gebruiken.

b. Leer jij wel eens Bijbelteksten uit je hoofd? Waarom wel of niet?

Eigen antwoord. Doel: je kunt bij vraag a wel zeggen dat het belangrijk is, maar daarmee blijf je zelf buiten schot. Vandaar dat vraag b volgt.

c. Bespreek met elkaar welke Psalm jou de laatste keer in de kerk heeft geraakt en waarom dat zo was.

Eigen antwoord

4. Jona leert in de vis een diepe les.

a. Waarom kan Jona al in de vis God loven en danken, terwijl hij nog niet uit de vis verlost is?

Jona kan dan God al loven en danken omdat hij heeft leren inzien dat God barmhartig en genadig is, terwijl hij daar geen enkel recht op heeft en het er zeker niet naar heeft gemaakt.

b. De Heere Jezus is door Zijn Vader verlaten op Golgotha. Waarom? Wat betekent dat voor jou?

Hij is verlaten, opdat wij nooit meer van Hem verlaten zouden worden (Avondmaalsformulier). Vervolgvrage: eigen antwoord.

5.a. Zoek de onderstaande gedeelten uit de Psalm van Jona en de diverse andere Psalmen bij elkaar (bij sommige verzen uit Jona passen meer Psalmen).

b. Bespreek met elkaar, welke Psalm jou het meeste aanspreekt en waarom.

Jona 2 : 2A

Ps. 120 : 1

Jona 2 : 2B

Ps. 18 : 7 en Ps. 30 : 4

Jona 2 : 3A

Ps. 88 : 7-8

Jona 2 : 3B

Ps. 42 : 8

Jona 2 : 4A

Ps. 31 : 23

Jona 2 : 4B

Ps. 5 : 8

Jona 2 : 5A

Ps. 69 : 2-3

Jona 2 : 6B

Ps. 49 : 16, Ps. 56 : 14, Ps. 103 : 4

Jona 2 : 7A

Ps. 107 : 6, Ps. 142 : 3-4

Jona 2 : 8A

Ps. 31 : 7

Jona 2 : 9A

Ps. 50 : 14 en 23, Ps. 69 : 31, Ps. 107 : 22,
Ps. 116 : 17

Jona 2 : 9C

Ps. 3 : 9, Ps. 37 : 39

Slotopdracht

Voor deze opdracht heb je per groepje of per persoon een leeg A-4'tje nodig. Kies van tevoren of je wilt dat ze de handletteringopdracht per groep of individueel maken. Eventueel kun je een paar voorbeelden laten zien die je hebt gevonden op Google (zoekopdracht: handlettering Bijbeltekst).

Brug naar inleiding

1. Houd bij het maken van een inleiding vooral de doelen van deze avond in het oog en lees met die bril de extra informatie. Het is belangrijk dat jongeren nadenken over berouw en bekering en hoe dit in de praktijk kan functioneren.
2. Er zijn verschillende manieren om dit in een inleiding vorm te geven. Je kunt daarbij de tekst op de voet volgen (wat de schets in het jongerendeel ook doet). Je kunt ook ingaan op het thema van Gods voorzienigheid. Zie daarvoor Zondag 9 en 10 van de Heidelbergse Catechismus.
3. In beide gevallen is de startopdracht erg geschikt om mee te beginnen. Bij een inleiding over meerdere Bijbelgedeelten is het ook mooi een heldere onderzoeksvraag (zoals: 'Wat doet Jona in de vis en waarom doet hij dat juist daar?') mee te geven aan drie jongeren die dan samen een inleiding maken. Dit werkt drempelverlagend en geeft meer onderlinge samenhang.
4. Benoem voor de bespreking en na de inleiding nog even kort het doel van de avond om de bespreking richting te geven. Bij de afronding van de avond kan het nodig zijn om nog kort een heldere Bijbelse visie op het onderwerp berouw en bekering mee te geven.

Alternatieve opdracht

Als de Heere tegen jou zegt: 'Verkondig het Evangelie in Berlijn'. Wat doe je dan? Hoe reageert je familie en je gemeente daarop? Wat is hierbij voor jou belangrijk?

3. Oordeel en barmhartigheid

Bijbelgedeelte

Jona 3

Zingen

Psalm 38:1,9; Psalm 142:1,2;

Ontwaakt, gij die slaapt (Tot Zijn eer 159), Alle roem is uitgesloten (Tot Zijn eer 23), God, enkel licht (Tot Zijn eer 85), O Lord, hear my prayer (Zangbundel 142), Heer', Gij hebt dit aardse leven (Uit aller mond 144),

Doel van de avond

Na deze avond...

1. *weet* je dat het oordeel aan Ninevé is gebracht en dat de Heere dit oordeel niet uitvoert;
2. *beseft* je hoe belangrijk het is om oprecht berouw over je zonden te hebben;
3. *kun* je zonden uit je eigen leven aanwijzen en vertellen hoe je berouw over je zonden toont.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er uit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen. Daarnaast helpen de doelen je om lijnen te trekken vanuit Jona 3 naar de levens van de jongeren.

Met betrekking tot het derde doel: we weten vanuit de Bijbel dat de Heilige Geest overtuigt van zonden, dat Hij berouw werkt en dat dit niet maakbaar is. Bid daarom of de Heere de gesprekken rondom een geopende Bijbel wil zegenen en dat dit ook tot werkelijk berouw over de zonde leidt bij alle jongeren.

Extra informatie voor de leiding

Vers 1 en 2

De Heere begint van voren af aan. Jona 3:1 lijkt erg op Jona 1:1. Het woord van de Heere komt weer tot Jona. De Heere heeft Zijn knecht gered, maar dat betekent niet dat hij onder zijn opdracht uitkomt. God is vast van plan een prediker naar Ninevé te sturen en dat moet Jona zijn. Als de Heere ons redt, wil Hij ook dat we Hem gehoorzaam zijn. Wat kost dat Jona echter veel moeite! Zijn bezwaren blijven namelijk hetzelfde: misschien zal God die vijandige stad wel behouden door zijn prediking! Daarom gaat Jona niet uit zichzelf naar Ninevé, maar roept de Heere hem opnieuw. Hij zegt er nu bij: 'Predik tegen haar de prediking die Ik tot u spreek'. Er is geen uitweg. Jona *zal* naar Ninevé gaan. Hij moet dienen als de mond van de Heere. Blijkbaar wil God zulke ongehoorzame mensen nog gebruiken. De Heere maakt Jona geen verwijten, maar probeert het nog eens met hem. Je zou zelfs kunnen zeggen dat Jona nu meer geschikt is om boodschapper van God te zijn. Hij is het toonbeeld van Gods barmhartigheid. Als *hij* nog leeft, zou God dan de inwoners van Ninevé ook niet kunnen redden?

Vers 3

De Heere heeft de ongehoorzaamheid van Jona gebroken door alles wat er gebeurd is. Jona 'maakte zich op', dat wil zeggen, 'stond op', en ging. Soms heeft God erge, moeilijke dingen nodig om ons te krijgen waar Hij ons wil hebben. Jona begint zijn reis naar Ninevé. Over de stad Ninevé staat vermeld dat het een grote stad was, 'van drie dagreizen'. Met 'stad' wordt hier waarschijnlijk het district bedoeld. Het gaat dus niet alleen over Ninevé zelf, maar ook allerlei omliggende dorpjes horen erbij (zie Genesis 10:11-12). Je hebt wel drie dagen nodig om door het hele gebied te reizen.

Ook wordt Ninevé een 'stad Gods' of 'stad voor God' genoemd. Dat kan opgevat worden als een benadrukking van de grootte ervan. Misschien heeft het er ook mee te maken, wat we lezen in Psalm 24:1: 'De aarde is des HEEREN'. De Heere schrijft goddeloze steden niet af. Ze zijn van Hem.

Vers 4

Jona bereikt de stad. Hij heeft er een flinke reis op zitten. Als hij vanuit Israël kwam, heeft hij ongeveer een maand moeten reizen. De eerste dag trekt Jona de stad door met een boodschap van (in het Hebreeuws) maar vijf woorden: 'Over veertig dagen wordt Ninevé omgekeerd!' Deze oordeelsboodschap moet hij brengen. Hij doet het ook. Misschien wel met blijdschap, want die mensen van Ninevé waren toch maar zijn vijanden. Het getal veertig komt vaker in de Bijbel voor. Vaak duidt het een periode van voorbereiding aan. Misschien is dat hier ook zo, maar het is maar de vraag of de inwoners van Ninevé dat ook wisten. Deze boodschap, waarmee Jona een hele dag het gebied doortrekt, is niet bepaald positief. God laat het oordeel aanzeggen. Ninevé zal ondersteboven gekeerd worden, net als Sodom en Gomorra. Gods woorden zijn waar: niet alleen Zijn beloften, maar ook Zijn bedreigingen. Er staat die zondige stad Ninevé dus een vreselijk oordeel te wachten.

Vers 5 en 6

Al op de eerste dag dat Jona Ninevé doortrekt met zijn oordeelsboodschap, gebeurt er iets. De Ninevieten geloven God in Zijn bedreigingen. Ze nemen die man uit Israël serieus en aanvaarden zijn boodschap als een boodschap van zijn God! Je zou denken dat ze dan nog even veertig dagen gaan feestvieren, want ja, de boodschap is toch duidelijk? Het oordeel zal toch wel komen. Daar valt niets meer aan te doen. Toch reageren de Ninevieten niet gelaten, niet passief. Nee, zij begrijpen werkelijk hoe God deze boodschap bedoelt. Juist zij, die de ellende van hun situatie ernstig nemen, gaan daarmee naar de Heere. God heeft niet als doel Ninevé niet lam te slaan met Zijn boodschap, maar Hij wil maar één ding: dat de stad zich bekeert! Dat gebeurt ook. Er komt een grote reformatie op gang. Iedereen, groot en klein, stopt met eten en drinken: iedereen vast. De mensen trekken hun dure kleren uit en kleden zich in zakken. Ze zitten letterlijk in zak en as. Dit alles zonder ertoe gedwongen te worden! Als de koning dit hoort, doet hij hetzelfde. Hij verootmoedigt zich voor de Koning der koningen. Wat een wonder! Talloze koningen van Israël waren niet onder de indruk van de woorden van de profeten en deze heidense koning van het Assyrische rijk, het gewelddadige, slechte, goddeloze rijk Assur, gelooft Gods profeet...

Vers 7 en 8

Wat iedereen zou verwachten, namelijk dat de Ninevieten inclusief hun koning geen aandacht zouden schenken aan die Hebreeuwse profeet of hem zelfs gevangen zouden nemen, gebeurt dus niet. De koning neemt de verantwoordelijkheid voor zijn onderdanen. Hij belegt een spoedvergadering, waarin hij met de 'groten' of edelen van de stad vergadert over deze onheilsboodschap. Ze vaardigen een wet uit waarin ze iedereen verplichten zich klein te maken voor God. Iedereen moet vasten en zich bedekken met zakken. Maar dat niet alleen: ze moeten met kracht tot God roepen en zich bekeren! Ze moeten zich afkeren van de zonde (bijvoorbeeld gewelddadigheid) en zich wenden tot God. Zelfs de dieren moeten meedoen! Dit komt verder nergens in het Oude Testament voor. Zo volstrekt ernstig nemen de koning en zijn adviseurs Jona's profetie. Wat een verschil met Jona in hoofdstuk 1. Hij riep niet zo snel tot de Heere, terwijl deze heidenen Hem direct aanroepen.

Vers 9

Welk doel de koning en de 'groten' met hun wet hebben, verwoorden ze aan het einde van deze wet. Misschien zal God berouw krijgen. Misschien zal de vreselijke hitte van Zijn boosheid niet over hen komen. Misschien. De koning weet het niet zeker. God is soeverein. Hij erkent Gods vrijmacht. Wat wil je ook, als de boodschap is dat God de stad zal omkeren! Toch heeft de koning ook hoop. Misschien zal God Zich 'wenden'. Het Hebreeuwse woord kun je ook vertalen met 'bekeren'. Als wij ons bekeren, bekeert God Zich misschien ook wel! Niet in de zin dat Hij eerst iets verkeerd deed en dat nu verandert, want Hij is volmaakt. Wel in de zin dat Hij Zijn oordeel af zal wenden, zodat de mensen en dieren niet zullen vergaan.

Vers 10

God ziet dat de stad zich bekeert. Hij ziet de mensen in zak en as zitten. Dat niet alleen, ze bekeren zich helemaal, het gaat om een hartelijke bekering. Er gebeurt een wonder. God krijgt berouw. Hoe kan dat? 'God is geen man, dat Hij liegen zou, noch eens mensenkind, dat het Hem berouwen zou; zou Hij het zeggen en niet doen, of spreken en niet bestendig maken?' (Numeri 23:19). Toch staat er dat God berouw krijgt. Hellenbroek schrijft hierover in zijn vragenboekje. Het berouw van God betekent geen verandering in Zijn besluit, want niets kan Zijn hoog besluit ooit keren, maar wel een verandering in Zijn werk. Het gaat over het oordeel dat Hij uitgesproken had, niet over Zijn besluit daaromtrent.

God voltrekt het oordeel over Ninevé niet. Hier weliswaar op het gebed, maar ten diepste omdat Hij het oordeel zou voltrekken aan Zijn Zoon, Die niet gespaard wordt.

Wat een wonder! God krijgt berouw en, als gevolg daarvan, doet Hij niet wat Hij gezegd heeft. Dit wordt bedoeld in de positieve zin: Hij keert het kwaad, de ramp, af. Hij had gezegd het te doen, maar 'Hij deed het niet'. God reageert op het gebed. Het is het middel dat Hijzelf gegeven heeft. Zijn barmhartigheid is zo groot, dat Hij Zijn rechtvaardig oordeel afkeert. God spaart de mensen en dieren van Ninevé onverdiend. Hoe het precies met Ninevé afloopt, weten we niet. Met name de profeet Nahum heeft later vreselijke oordeelsprofetieën over Ninevé uitgesproken. Toch lijkt het erop dat de bekering van de stad echt was. De Heere Jezus zegt in Mattheüs 12:41 namelijk dat de mannen van Ninevé zich bekeerd hebben op de prediking van Jona. Dat hun kinderen later de afgoden weer zijn gaan dienen, doet daar niets aan af.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Het groepswerk valt uiteen in twee stappen:

1. Overleg over hoe jongeren dit zelf zouden aanpakken in onze tijd;
2. Het invullen en ophangen van de kernwoorden.

Geschatte tijd: 10-15 minuten.

Als verdieping kunnen andere boetepredikers in de Bijbel opgezocht worden.

Vragen

1. a. Wat heeft Jona eerst geleerd voordat hij in Ninevé komt?

Jona heeft gehoorzaamheid geleerd door wat hij heeft meegemaakt. Zijn onwil is veranderd in het opvolgen van Gods wil.

b. Wat hebben gehoorzaamheid en bekering met elkaar te maken?

Wanneer je je bekeert wordt je hart gewillig gemaakt om de Heere te dienen. Gods Geest werkt dus gehoorzaamheid. Je wilt niets anders dan naar Gods wil leven. Dat leidt tot de dagelijkse bekering.

c. Waarom stuurt God een boeteprediker naar Ninevé, denk je?

God stuurt een boeteprediker, om het oordeel over de zonden van de stad te laten verkondigen.

d. Wat zegt dit over Gods barmhartigheid?

Gods barmhartigheid zie je na het berouw en de bekering van de Ninevieten. God laat Zijn barmhartigheid zien als antwoord op het roepen van de mens.

2. Als we het Bijbelboek Jona goed lezen, is het onwaarschijnlijk dat Jona hoopt dat Ninevé zich tot God bekeert.

a. Als je weet dat je buurjongen niet bekeerd is, hoe ga jij dan met hem om?

Eigen antwoord.

b. Waarom kun je het best over God spreken als je zelf Zijn stem hebt gehoord?

Als je spreekt over iemand die je niet kent, komt dat niet overtuigend over. 'O, jij hebt het alleen maar van horen zeggen.' Wie Gods liefde in Jezus Christus kent, zal met liefde over Zijn dienst spreken. Als je als leidinggevende kinderen hebt: vertel als voorbeeld iets over de kinderen van een ander én over je eigen kinderen. Dan wordt het verschil snel duidelijk.

3.a. Wat vind je van de gedachte die de Ninevieten hebben omtrent het gegeven dat God misschien berouw krijgt?

Eigen antwoord

b. Denk samen na over de vraag welk berouw het meest nodig is: een uiterlijk of een innerlijk berouw.

De Heere ziet het hart aan (innerlijk berouw). Aan de andere kant laat het uiterlijk vaak zien wat er innerlijk leeft. Toch verschilt het per persoon hoe je een gevoel uit. Voorbeeld: Als een moeder overleden is, zijn drie dochters verdrietig (innerlijk). Toch uiten ze dat verschillend: de ene dochter huilt, de tweede dochter is heel stil en de derde dochter wil graag met iedereen praten over haar moeder.

c. Heb jij berouw over je zonden? Waarom wel of niet?

Eigen antwoord

4. Denk na over de volgende stellingen:

a. De mensen van Ninevé nemen veel risico, ze weten namelijk niet of God hun geroep hoort.

b. Berouw is niet per se nodig, we weten zonder berouw ook wel dat God genadig is.

Doel 1e stelling: Nadenken over het 'wie weet'. Is dat een uiting van onmacht of ook van vertrouwen?

Doel 2e stelling: Nadenken over de verhouding tussen berouw en zaligheid. Onze zaligheid is niet afhankelijk van ons berouw, alleen het offer van Christus is voldoende (zing met elkaar aan het einde het lied 'Alle roem is uitgesloten').

Anderzijds is berouw een uiting van dat je Gods genade nodig hebt en alleen Gods genade maakt je zalig.

5. God ziet het berouw van de Ninevieten.

a. Wat waren de gevolgen van het berouw van de Ninevieten?

Het oordeel wordt op dat moment afgewend.

b. Op welke manier kun jij je berouw laten zien?

Door te bidden, je zonden te laten en er afstand van te doen. Denk bijvoorbeeld ook aan het eerste deel van Psalm 81:12. Berouw blijkt uit een geknielde houding: buigen voor de troon van Gods genade in de binnenkamer.

c. Hoe weet je dat God je berouw ziet en je geroep hoort?

God spreekt als antwoord op berouw en geeft bekering. Hij laat bidders niet staan. Denk aan het tweede deel van Palm 81:12. Het is goed om bij de bespreking van de vragen ruimte te geven aan pastorale vragen over de antwoorden die God geeft op berouw en over wat echt berouw is. Veel jongeren denken: ik bid al zo lang om een nieuw hart, maar God moet Zelf bekering werken. Laat merken dat God ons roepen écht hoort, dat je nooit tevergeefs bidt en hoe belangrijk het is om heilig voor Hem te leven.

Slotopdracht

Het doel van deze opdracht is om de jongeren een missionaire vertaalslag maken vanuit Jona 3. Daarbij denken ze niet alleen na over (het berouw vanwege) de zonden van hun eigen dorp/stad (vergeet daarbij de zonden van de eigen gemeente niet), maar verwerken ze dit ook door middel van een interview. Als je als vereniging de beschikbaarheid over internet en een beamer hebt, kun je tot slot de filmpjes op een groot scherm tonen en hierover doorspreken. Wat zijn de verschillen tussen de groepjes en hoe kun je als (leden van de) gemeente je berouw tonen over deze zonden?

Brug naar inleiding

1. Houd bij het maken van een inleiding vooral de doelen van deze avond in het oog en lees met die bril de extra informatie. Het is belangrijk dat jongeren nadenken over berouw en bekering, en hoe ze dit moeten doen.
2. Er zijn verschillende manieren om dit in een inleiding vorm te geven. Je kunt daarbij de tekst op de voet volgen (wat de schets in het jongerendeel ook doet). Je kunt ook ingaan op het thema berouw in de Bijbel. Bijvoorbeeld door Genesis 6 of Joël 2 te onderzoeken.
3. In beide gevallen is de startopdracht erg geschikt om mee te beginnen. Bij een inleiding over meerdere Bijbelgedeelten is het ook mooi een heldere onderzoeksvraag mee te geven aan drie jongeren die dan samen een inleiding maken. Dit werkt drempelverlagend en geeft meer onderlinge samenhang.
4. Benoem voor de bespreking en na de inleiding nog even kort het doel van de avond om de bespreking richting te geven. Bij de afronding van de avond kan het nodig zijn om nog kort een heldere Bijbelse visie op het onderwerp berouw en bekering mee te geven.

4. Van een boos mens en een genadig God

Lezen Jona 4

Zingen Psalm 86:5 en 8; Psalm 87:3 en 4; Psalm 103:4, 6 en 11; Psalm 139:1 en 4

Create in me a clean hart (Zangbundel); Heer', wat wilt Gij dat ik doe (Zangbundel)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. *weet* je dat de Heere een genadig en barmhartig God is;
2. *beseft* je dat mensen, ook kinderen van God, daar dwars tegen in kunnen gaan;
3. kun je *uitleggen* wat het betekent dat de Heere ook jou genadig en barmhartig wil zijn.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. Vanuit dit hoofdstuk zijn er natuurlijk meer zaken, die aan de orde gesteld kunnen worden. We hebben vooral gekeken naar de lijn die vanuit het kernvers, Jona 4 vers 2b, te trekken is.

Extra informatie voor de leiding

In hoofdstuk 4 wordt op aangrijpende wijze zichtbaar hoe de Heere en Zijn knecht Jona van elkaar verschillen. Terwijl God Zijn barmhartigheid laat blijken in de redding van de stad Ninevé, heeft Jona er grote moeite mee. De Heere maakt door middel van een wonderboom, die plotseling kwam en plotseling weer verdwenen was, duidelijk hoe oneerlijk en verkeerd het is dat Jona boos is om de redding van Ninevé. Hij redt wie Hij wil. Het is opvallend dat de Heere Jona nog als Zijn knecht wil behouden en gebruiken. Ook hierin blijkt Zijn goedheid en geduld. Je zou zeggen dat Jona zijn lesje wel geleerd heeft in het water en in de vis, maar nee, hij blijft een koppige, zondige profeet. Achter Jona's woede en verdriet ligt zijn visie op de verhouding tussen Israël en de heidenen. De Nineviëten waren heidenen, die door de Heere werden behouden, terwijl die volgens Jona juist verdoemd moeten worden. God heeft maar één volk en daartoe behoort Jona: het volk Israël. Waarom bekommert Hij zich dan om Israëls vijand Assyrië? God wijst Jona terecht en maakt duidelijk dat Israël weliswaar Gods volk bij uitstek is, maar dat dit niet wil zeggen dat Hij Zich niet bekommert om de heidense volkeren.

Vers 1

'En Hij deed het niet'. Hier had het boek Jona kunnen eindigen, maar de Heere wil ons in het boek Jona nog een andere les meegeven. Hij laat nog duidelijker zien hoe misgunnend wij mensen kunnen zijn en hoe gunnend Hijzelf is. Jona ziet welke enorme uitwerking zijn prediking heeft. Heel de stad zit in zak en as! Jona weet wat God in Jeremia 18:7 en 8 gezegd heeft: 'Als een volk zich bekeert, heb Ik berouw.' Graag had Jona gezien hoe God de stad volledig omkeerde. Dan was er een vijand minder geweest voor Israël. Nu zal God Zich echter zeker laten verbidden. Hierover wordt Jona verdrietig en boos, erg boos. Jona wordt toornig, want hij weet dat het bijna niet meer anders kan of God keert Zijn toorn af.

Vers 2 en 3

Hij begint te bidden. In zijn verdriet en woede komt hij bij de Heere terecht. Het is wel een heel ander gebed dan het dankgebed in de vis! Hij begint verwijtend: 'Had ik dit niet al gezegd toen ik nog op mijn eigen grondgebied was?' Wat

hij precies had gezegd, staat er niet, maar hier is Jona's eigen woord duidelijk belangrijker dan het woord van de Heere. Hij vervolgt met een rechtvaardiging van zijn vlucht: 'Daarom vluchtte ik natuurlijk naar Tarsis!' Waarom? Hij wist van Gods goedheid. Jona was een vrome jood, die heel goed wist Wie God is zoals Hij Zich aan Mozes had geopenbaard (Exodus 24:6 en 7). Joël (2:13) had het wezen van God bijna hetzelfde omschreven als Jona hier doet: 'Hij is genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwade.' Jona wist uit ervaring dat God zo is. Hij is genadig, dat had hij zelf ervaren, maar deze heidenen mochten niet delen in die genade. Daarom wilde hij niet gaan. Wie weet, bekeren ze zich... De Heere zal hen dan zeker behouden. Zo overtuigd was Jona van Gods goedheid! Wat blijkt zijn eigen slechtheid hier. Nu wil Jona niet meer verder. Hij is levensmoe. Hij vraagt aan de Heere of Hij hem wil wegnemen. Wat dankte hij God in zijn dankgebed voor het leven dat Hij hem had geschonken! Nu anderen echter het leven krijgen, telt zijn eigen leven niet meer. Hij kiest voor de dood. Aangrijpend is het dat een profeet, een knecht van God, wil sterven omdat hij vrucht ziet op zijn prediking.

Vers 4

De Heere antwoordt door middel van een vraag. Soms is dat beter dan een harde bestraffing. 'Is het goed dat je zo boos bent?' Dat is het enige wat de Heere zegt. Dit is een retorische vraag, een vraag waarop het antwoord heel duidelijk is. Laat de profeet hier maar eens over nadenken. Wat zou zijn reactie zijn?

Vers 5

Jona wil geen antwoord geven. Hij ontwijkt de heldere vraag van de Heere en verlaat de stad. Hij hoopt dat God *alsnog* Ninevé zal omkeren. Hij gaat aan de oostkant van de stad zitten, waar hij waarschijnlijk een goed uitzicht had, vanwege de heuvels die zich aan die kant bevonden. Om de tijd van afwachten en hopen op het verderf van de stad wat te veraangemen, maakt Jona een hut. Zodoende heeft hij wat schaduw in de hitte die niet ongebruikelijk is voor het toenmalige Assyrië.

Vers 6, 7 en 8

Al eerder in het boek Jona werd duidelijk dat God almachtig is en beschikt over Zijn schepping. Opnieuw blijkt dit, deze keer op een bijzondere manier. God zorgt voor een wonderboom. In het Hebreeuws staat 'kikajon', waarschijnlijk een soort klimop die snel kon groeien, erg hoog kon worden en grote bladeren had. Deze kikajon groeit wel wonderlijk snel! Zo wordt Jona gered van zijn kwaad(heid). Terwijl hij ziedend van woede was over de bekering van de Ninevieten, is hij zielsblij met deze onverwachte meevaller. Hierin is al te zien hoe slecht hij de dingen in het juiste perspectief zet. De volgende dag echter neemt God een ander schepsel in dienst: een worm. 's Ochtends vroeg zorgt deze worm ervoor dat de kikajon verdort. Jona heeft niet lang van de schaduw kunnen genieten. God maakt Jona's ellende nog groter: Hij zorgt ook voor een brandende oostenwind. Deze grote ellende na de kortdurende blijdschap kan Jona niet meer aan. Hij bezwijkt. Jona kiest opnieuw voor de dood. Hij wil niet meer leven.

Vers 9

Opnieuw komt God met een vraag. Hij is geduldig en geeft hem van stap tot stap onderwijs. Al die 'beschikkingen' gebruikt Hij om Jona iets te leren. Hij verstoot Zijn knecht niet, maar weet wat er van Zijn maaksel is te wachten en blijkt een onuitsprekelijk geduldige Meester te zijn. God vraagt hetzelfde als in vers 4: 'Ben je terecht boos over deze wonderboom, Jona?' Jona loopt nu niet weg voor het antwoord. Zonder te verdoezelen wat hij ervan vindt, antwoordt

hij God: 'Het is goed dat ik boos ben, tot de dood!' Hij schaamt zich niet voor God. Jona vindt het goed wat God beschikt, zolang het hem maar schikt. Jona weet het beter dan God.

Vers 10 en 11

God begon met spreken in Jona 1:2. Hij eindigt het boek ook door te spreken in Jona 4:10 en 11. De Heere heeft het laatste woord. Heel helder en krachtig geeft Hij Jona een les mee. Het is een bestraffing, waarin de Heere de wonderboom vergelijkt met de stad Ninevé. Eigenlijk gebeurde dat al in het hele hoofdstuk. In vers 1 tot en met 4 ging het om Ninevé, in vers 5 tot en met 9 om de wonderboom. Nu wordt de vergelijking samengevat. De Heere wordt niet moe Zijn kind en knecht te onderwijzen. Hij zegt: 'Je hebt er geen moeite voor gedaan dat die wonderboom er kwam en bent bekommerd omdat hij zo weer weg was; vind je het dan vreemd dat Ik Me bekommer om die grote stad Ninevé, met 120.000 mensen die niet eens weten wat goed en wat slecht voor hen is (die geen onderscheid weten tussen hun rechterhand en linkerhand) en dan nog met al die beesten?' Wat een contrast tussen Jona en de Heere. Jona: ik-gericht, onbarmhartig. De Heere: gericht op Zijn schepselen, overvloedig in genade. Wat zal Jona antwoorden? We weten het niet. Wat zou jij antwoorden? Lijk je op Jona of vertoon je het beeld van God? Het open einde van het boek Jona is bedoeld om ons die twee vragen te stellen: wat zegt Jona? Wat zeg ik? God is soeverein in Zijn handelen. Als Hij Ninevé wil redden, doet Hij dat. Als Hij Jona als knecht (be)houdt (!), kan en mag niemand Hem dat ontzeggen. Gelukkig niet!

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Geef alle jongeren een klein briefje en vraag hen op te schrijven waarover ze in de laatste week boos geweest zijn. Laat daarna een paar jongeren zeggen wat de reden van hun boosheid was en vraag hen of ze nog steeds boos zijn. Zo ja: praat er met elkaar over: waarom ben je nog boos? Zo nee: hoe komt het dat de boosheid verdwenen is?

Boosheid kan gemakkelijk ontstaan vanuit je eigen gevoelens en gedachten. Dat is bij Jona ook het geval. Vaak komt het voort uit egoïsme. Als dat vooraf duidelijk is, helpt dit om Jona 4 beter te begrijpen.

Vragen

1.a. Waarom is Jona boos en verdrietig? Lees Jona 4:1 en 2

Jona is boos en verdrietig omdat de Heere de stad Ninevé spaart en haar niet omkeert. Nu blijft één van de grootste vijanden van zijn eigen volk bestaan.

b. Ben jij zelf wel eens boos op God geweest of verdrietig over Zijn handelen? Zo ja, kun je iets vertellen over die situatie(s)?

Eigen antwoord

c. Wat deed je in die situatie?

Eigen antwoord

Opmerking: Probeer Bijbelse voorbeelden te vinden met betrekking tot mensen die boos zijn op de Heere of verdrietig zijn om wat er gebeurd is. Hoe gaat deze persoon ermee om? (Bijvoorbeeld Elia in 1 Koningen 19 en Asaf in Psalm 73)

2. Lees Jona 4 vers 2b nog een keer. Er komen best moeilijke woorden voor in dit hoofdstuk: genadig, barmhartig, lankmoedig en goedertieren.

a. Leg deze woorden aan elkaar uit. Doe dat in je eigen woorden.

Genadig: De Heere schenkt schuldige zondaren redding door het bloed van Zijn Zoon, de Heere Jezus Christus.

Barmhartig: De Heere heeft een warm hart. Hij is vol liefde tot zondaren. Hij is uit op hun behoud en niet op hun dood.

Lankmoedig: Letterlijk lang van moed: de Heere heeft veel geduld en is traag tot toorn.

Goedertieren: De Heere is goed tegenover de mensen: Hij zoekt het goede voor hen.

b. Vraag aan anderen in de groep of ze iets willen aanvullen op je antwoord.

Eigen antwoord.

3. Een man is kerkelijk opgevoed. Toen hij nog jong was kreeg hij verkering met een onkerkelijk meisje. In het begin gingen ze samen nog naar de kerk. Later gingen ze niet meer. Na verloop van tijd gaat zijn vrouw weer naar de kerk. Zij komt tot geloof en doet belijdenis. Haar man is boos en zegt: 'Jij krijgt het geloof zomaar, terwijl ik het niet heb. Ik ging toch jaren naar de kerk. Ik vind dit oneerlijk van God.'

a. Wat is de overeenkomst en het verschil tussen dit verhaaltje en Jona 4?

Overeenkomst: ook deze man is boos, omdat de Heere Zijn genade geschonken heeft aan iemand, die daar volgens hem niet voor in aanmerking komt.

Verskil: Jona kent de Heere als een barmhartig en genadig God. Dat kan deze man niet zeggen.

b. Is het waar wat deze man zegt: 'Jij krijgt het geloof zomaar?'

c. Is God oneerlijk als Hij aan de ene mens het geloof schenkt en aan de andere niet?

Nee, want de oorzaak van ongeloof ligt altijd in de mens zelf. Wij zijn allen in zonde gevallen. Het is genade van de Heere als Hij ons daaruit opraapt (zie ook: Dordtse Leerregels, hoofdstuk 1 artikel 4 en 5)

4. a. In het Bijbelboek Jona staat telkens dat de Heere over de natuur beschikt. Tot vijf keer toe gebruikt de Heere een onderdeel van de natuur. Zoek deze vijf punten op en vul de onderstaande tabel in.

Hoofdstuk	Welke Bijbel- verzen?	Wat gebruikt de Heere uit de natuur?
Jona 1	4	'maar de Heere wierp een groten wind op de zee'
Jona 1	17	'De Heere nu beschikte een grote vis'
Jona 4	6	'En God, de Heere, beschikte een wonderboom'
Jona 4	7	'Maar God beschikte een worm des anderen daags'
Jona 4	8	'dat God een stillen oostenwind beschikte'

b. Kan God je ook nu nog dingen via de natuur leren? Lees bijvoorbeeld artikel 2 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Ja, ook nu heeft de Heere de macht over de natuur (Romeinen 1:20). Tegelijkertijd geldt dat de Heere vanuit Zijn Woord meer wil leren over Zichzelf (Psalm 19:2-8).

5. Aan het eind van het Bijbelboek komt er geen antwoord meer van Jona. Dat betekent dat God die vraag ook aan jou stelt.

a. Leg uit dat Bijbelboek Jona een 'boek van de barmhartigheid van God' genoemd kan worden.

Probeer in elk hoofdstuk van het Bijbelboek de barmhartigheid en genade van de Heere terug te vinden.

- Jona 1: - de Heere stuurt Jona naar Ninevé, zodat de Ninevieten zich kunnen bekeren;
 - de Heere bewaart Jona voor de verdrinkingsdood en beschikt een grote vis;
 - de Heere bewaart de mannen op het schip en stilt de storm;
- Jona 2: - de Heere redt Jona uit de vis;
 - Jona belijdt zelf: 'Het heil is des Heeren';
- Jona 3: - de Heere spaart Ninevé: 'En Hij deed het niet';
- Jona 4: - ondanks de houding van Jona komt de Heere tot hem en Hij onderwijst hem;
 - Jona belijdt het zelf: 'want ik wist dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid (de kerntekst)'.

b. Ook nu zeggen sommige mensen dat God oneerlijk is omdat hij (te) genadig is. Hoe moet je daarmee omgaan? Eigen antwoord. Afgunst is nooit goed en niet eerlijk. Hij wil ook jou genadig zijn, wat een wonder!

Slotopdracht.

Doel: probeer nog een keer de kern van dit hoofdstuk naar boven te halen.

Stellingen

- Aan deze ene knecht van God, Jona, heeft God meer werk dan aan die duizenden inwoners van Ninevé.
Voor: de Ninevieten hebben genoeg aan een korte preek waarna ze zich bekeren en zich voor God verootmoedigen. Bij Jona moet de Heere nadat Hij Zijn woord gesproken heeft, meerdere keren ingrijpen via de natuur (zie opdracht 4). Ondanks dat is Jona in dit hoofdstuk opnieuw boos en ten diepste opstandig tegen God.
Tegen: elke zondaar heeft een boos en vijandig hart en is geneigd tot alle kwaad (H.C. vraag en antwoord 8). Voor elke zondaar is precies dezelfde verlossing door het verzoenend werk van de Heere Jezus nodig.
- Als de Heere al zoveel aandacht heeft voor het vee in Ninevé, dan is het onze taak om goed met Zijn schepping om te gaan.
Voor: we hebben de opdracht gekregen de schepping te bouwen en te **bewaren** (Genesis 2:15). Ook zegt de Heere Zelf: 'De rechtvaardige kent het leven van zijn beest (Spreuken 12:10)'.
Tegen: de schepping is aan ons gegeven en we mogen die gebruiken om van te leven.
- Door Jona 4 leer ik dat ik slechter ben dan ik denk en dat God genadiger is dan ik denk.
Voor: als je jezelf goed kent valt het telkens opnieuw tegen, maar je mag steeds weer bij de Heere terugkomen.
Tegen: dit leer je nooit uit je zelf. Aan het Evangelie is steeds het werk van de Heilige Geest verbonden (door Woord en Geest).

Brug naar de inleiding

1. Gebruik de extra informatie voor de leiding als voorbereiding voor een inleiding.
2. Als je voor jezelf een keuze maakt welke onderdelen je vanuit dit hoofdstuk behandelt, houd dan voor jezelf scherp of je daarmee de doelen van de avond behaalt.

3. De startopdracht is bedoeld als een korte introductie op het thema. Bespreek verder het Bijbelgedeelte aan de hand van de vragen. Zorg dat de jongeren zoveel mogelijk betrokken zijn.

Overige opmerkingen

1. Wees je er van bewust dat er bij sommige jongeren ook veel boosheid en verdriet kan leven. Probeer daar oog voor te hebben en het bespreekbaar te maken. Doe dat eventueel in een afzonderlijk gesprek.
2. Voor jongeren die zich echt inleven in Jona kan vers 9 heftig zijn: 'Billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe'. In de handleiding voor jongeren is dit omschreven als: 'Ja, ik ben terecht boos, was ik maar dood.' Diezelfde gedachte kan bij jongeren leven (of ze hebben er iets van meegekregen). Wees daar op bedacht.
3. Toets aan het einde van de avond of de doelen behaald zijn: aan de ene kant hebben ze zicht gekregen op de hardheid en hardnekkigheid van ons zondige hart, maar aan de andere kant op de grote genade en grote barmhartigheid van de Heere God.

5. Meer dan Jona

Lezen Mattheüs 12:38-42

Zingen Psalm 119:53; Psalm 72:10; Psalm 25:2 en 6

Doorgrond mijn hart (Tot Zijn eer 26), Hij die rustig en stil (Zangbundel 80), Uw Woord is een lamp (Zangbundel 161)

Doel van de avond

Na deze avond...

1. *weet* je waarom de Heere Jezus het vragen om een teken in Mattheüs 12 veroordeelt;
2. *beseft* je dat je aan Gods Woord genoeg hebt om God te leren kennen;
3. kun je *uitleggen* waarom je Jezus niet moet verzoeken.

Deze doelen zijn bedoeld om focus aan de avond te geven. We beseffen dat er vanuit het Bijbelgedeelte andere lijnen zijn te trekken. Het is echter belangrijk om de jongeren met een samenhangende boodschap in aanraking te brengen.

Extra informatie voor de leiding

De achtergrond waartegen dit gedeelte gelezen moet worden, is Jezus' genezing van een door de duivel bezeten man (Mattheüs 12:22). Als de mensen zich hierover verbazen en niet anders kunnen dan het uitroepen: 'Is deze Man niet de Zoon van David?', gaan de farizeeën hiertegen in. Volgens hen kun je niet uit Jezus' wonderen opmaken dat Hij Gods Zoon is. Het kan ook zijn dat Hij de kracht om dat te doen juist van de satan krijgt. De farizeeën stellen dat dit laatste zo is (Mattheüs 12:24). Jezus discussieert hierover met hen. Dan komen ze hem om een teken vragen. Later hebben ze hem nog eens om een teken gevraagd; Jezus wees hen toen op Jona de profeet (Mattheüs 16:1-4).

Het is belangrijk om te weten wie de farizeeën en schriftgeleerden, over wie Mattheüs in dit gedeelte schrijft, zijn. In de tijd dat de Heere Jezus leefde, waren er verschillende stromingen binnen het jodendom. Eén zo'n stroming was die van de farizeeën. De farizeeën waren degenen die veel waarde hechtten aan de strikte naleving van de wetten. Naast de vijf boeken van Mozes vonden ze de mondelinge wetten, die hun voorouders hadden 'bedacht', erg belangrijk. Ze hadden veel invloed onder het volk. De schriftgeleerden waren de mensen die veel van de Thora (wet) wisten. Zowel de farizeeën als de schriftgeleerden waren grotendeels anti-Jezus en bestreden Hem. Toch kreeg de Heere Jezus ook onder hen Zijn volgelingen (Johannes 12:42).

Vers 38

De farizeeën en schriftgeleerden, met wie Jezus aan het discussiëren is, stellen een vraag. Ze noemen de Heere Jezus 'Meester'. Hij was immers een rabbi, een uitlegger van de wet. Uit het vervolg van hun vraag blijkt echter dat ze Jezus ten diepste helemaal niet als Meester erkennen. Hij doet wel alsof Hij een leraar is, maar laat Hem het maar eens bewijzen! Ze vragen om een 'teken'. Het is waar, Jezus had al veel wonderen gedaan, maar dat overtuigt hen niet. Ze zijn (nog steeds) van mening dat Hij dat ook kon doen door de kracht van de duivel. Ze willen nu een teken zien dat duidelijk maakt dat Hij echt een profeet is. Zo roepen ze Gods Eigen Zoon als het ware op het matje. 'Laat maar eens zien dat U echt Gods Zoon bent!'

Vers 39

De Heere Jezus reageert heilig verontwaardigd. Hij noemt hen een 'boos en overspelig geslacht'. Ze zijn boos, slecht, omdat ze dit vragen en niet in Hem geloven. Even hiervoor had de Heere Jezus hen al 'adderengebroadels', kinderen van slangen, genoemd, omdat hun hart slecht is (vers 34, 35). Hij noemt hen ook een 'overspelig' geslacht (generatie). Ze zijn als een vrouw die er met een andere man vandoor gaat. De Heere heeft het volk Israël getrouwd (Jeremia 3:14), maar het volk loopt telkens weg van haar Man. Jezus ziet het verzoek om een teken dus als een uiting van ongelof en overspel. De God van Israël wil dat alle joden, ook de farizeeën en schriftgeleerden, geloven in Jezus als Gods Zoon. De Schrift (het Oude Testament) is in Hem vervuld. Het vragen om een bijzonder teken of een openbaring is dus niet wat God wil! Jezus wil hen dan ook geen teken geven, maar wijst op het teken van Jona, de profeet. Jona wordt uitdrukkelijk een profeet genoemd, een verkondiger van Gods woorden. Jona's oordeelsprediking was voor de Ninevieten tot een teken dat het gericht echt zou komen. Daarom bekeerden zij zich. Zo, zegt Jezus eigenlijk, is het ook bij Mijn prediking. Mijn prediking zelf is al een teken. Wie zich hierop niet bekeerd, maar per se een ander teken wil zien, zal omkomen in het gericht. Zo is Jona een waarschuwend teken voor deze farizeeën en schriftgeleerden!

Vers 40

De Heere Jezus trekt een vergelijking tussen een gedeelte van Jona's leven en Zijn Eigen leven. Zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de walvis was, zo zal de Zoon des mensen, Jezus Zelf, drie dagen en drie nachten in 'het hart der aarde' zijn. Toen Jona niet wilde profeteren, kwam hij in de vis terecht, maar na drie dagen en nachten kwam hij eruit. Zo zal het met Jezus zijn. Hij zal voor een poosje weg zijn uit het volk Israël, uitgeroeid door het volk, vermoord. Net als Jona zal Hij echter niet altijd weg blijven. Jezus zal weer opstaan! De slechte en overspelige generatie zal niet onder dit teken uitkomen. Jezus Zelf is een teken. Zeker na Zijn opstanding! Dat hier staat dat Jezus drie dagen en drie nachten 'in het hart der aarde' zal zijn, lijkt niet te kloppen, want Jezus zou op vrijdagavond begraven worden en op zondagmorgen weer opstaan. Volgens de Joodse wet is een gedeelte van de dag gelijk aan de hele dag, dus zijn het drie dagen. Een andere uitleg is dat het niet alleen gaat over Jezus in het graf, maar dat de periode vanaf Jezus' gevangenneming er ook bij betrokken kan worden, omdat dit het begin van Zijn dood was.

Vers 41

Een ander onderdeel van de geschiedenis van Jona wordt door de Heere Jezus aangehaald. De mannen van Ninevé bekeerden zich, nadat Jona Ninevé had geconfronteerd met Gods boodschap van de omkering van de stad. Ze namen Jona en zijn boodschap volstrekt serieus en geloofden dat God Ninevé echt zou straffen. Tegelijk hadden ze de hoop dat God Zich zou wenden en berouw zou hebben. De Ninevieten bekeerden zich dus. Nu, zegt Jezus, als het oordeel komt, dat wil zeggen, als Ik als rechter zal optreden, en deze generatie zal voor Mij staan, dan zal ze niets hebben om zich te verontschuldigen. Als Ik hen erop wijs dat ze Mijn oordeelsprediking niet geloofd hebben, maar ze zich toch weer willen verdedigen, zullen er een heel aantal getuigen opstaan. Het zijn de inwoners van Ninevé. Ze zullen zeggen: 'Wij wisten bijna niets over God. We hoorden maar één hele korte preek en we bekeerden ons. Jullie hebben de Thora, de wet, gehad. Ja, de Heere Jezus Zelf, Die nog veel meer dan Jona was, heeft in jullie land gelopen, wonderen gedaan en goddelijke woorden gesproken. Waarom hebben jullie je niet bekeerd? Jullie zijn niet te verontschuldigen!' Dat zegt Jezus tegen de farizeeën en schriftgeleerden. Hij ontnemt hen zo alle onschuld. Het probleem is niet zozeer dat ze niet in Hem *kunnen* geloven, maar ze *willen* het niet. Zelfs die heidense Ninevieten bekeerden zich terwijl ze maar één preek hoorden! Wat een verschil met deze joden, die voortdurend in Gods Woord studeerden en alle wetten hielden, ja zelfs oog in oog stonden met de Zoon van God, de Messias! Maar Gods Eigen Zoon aanvaardden, nee, dat

ging hen te ver. De bekeerde inwoners van Ninevé zullen een aanklacht zijn voor de onbekeerde Israëlieten... Want het gaat toch om erkenning van Gods Zoon.

Vers 42

Jezus haalt nog een voorbeeld aan van de bekering van heidenen: de koningin van Scheba, hier 'de koningin van het zuiden' genoemd. Zij, de heidense koningin, deed grote moeite om koning Salomo te ontmoeten en zo zijn wijsheid uit zijn eigen mond te horen. Ze ondernam een lange reis, ongeveer van de andere kant van de toen bekende wereld naar Israël toe. Deze generatie joden staat echter oog in oog met de Wijsheid zelf, met Jezus Christus. De joden hoeven er helemaal geen moeite voor te doen om met Hem in contact te komen. Toch geloven ze Hem niet. Ze zien Hem niet als de Wijsheid, Hij die geen spoorje dwaasheid in Zich heeft. Ook de koningin van Scheba zal opstaan en dit slechte en overspel plegende geslacht veroordelen. Wie had dat kunnen denken, dat de heidenen ooit *tegen* de joden zouden getuigen! Het loopt niet goed af met de farizeeën en schriftgeleerden, zolang ze de Heere Jezus niet erkennen in Zijn woorden (oordeelsprediking) en in Zijn daden (wonderen). Hij moet erkend worden door iedereen. Wie Hem durft tegenstaan, mag wel voor Zijn straffen beven!

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Doel: je inleven in de vraag van de farizeeën en hoe deze kan overkomen.

Probeer de jongeren uit te dagen dat hun vraag aan de eindwinnaar echt lijkt op de vraag van de farizeeën. 'Laat maar eens zien dat jij sterk bent.' Dit, terwijl de eindwinnaar dat net meerdere keren heeft laten zien...

Vragen

1. a. Waarom stellen de schriftgeleerden en farizeeën de Heere Jezus deze vraag?

De farizeeën geloven nog steeds niet dat Jezus Gods Zoon is. Ze verwerpen de Messias en stellen deze vraag daarom in hun ongeloof.

b. Als je eerlijk naar jezelf kijkt, roep jij God dan ook wel eens ter verantwoording? Zo ja, noem eens een voorbeeld en vertel waarom je dat deed.

Eigen antwoord

c. Mag je de Heere om een teken vragen? Waarom wel of niet?

Uit ongeloof de Heere om een teken vragen is niet goed. Het gaat erom dat we God vertrouwen op Zijn Woord en niets anders, dus niet op ons verstand, onze kracht of op dat wat we zien. Dat zie je ook terugkomen in de geschiedenis met Thomas: 'Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben (Johannes 20:29).'

Zie ook opmerking 2 bij de overige opmerkingen.

Wellicht komen deze punten ook naar voren bij het bespreken van stelling a.

2. a. De schriftgeleerden en farizeeën vragen de Heere Jezus om een bijzonder teken.

In Mattheüs 8-12 staan verschillende wonderen van de Heere Jezus. Zoek deze op en vul de onderstaande tabel in.

Hoofdstuk	Welke Bijbelverzen?	Wie wordt hier genezen?
Mattheüs 8	2-4	Melaatse
Mattheüs 8	5-13	Knecht van de hoofdman over honderd
Mattheüs 8	14-15	Schoonmoeder van Petrus
Mattheüs 8	16-17	Velen van de duivel bezeten en allen die kwalijk gesteld zijn
Mattheüs 9	1-8	Geraakte
Mattheüs 9	18-26	Dochtertje van Jaïrus
Mattheüs 9	20-22	Bloedvloeiende vrouw
Mattheüs 9	27-31	Twee blinden
Mattheüs 9	32-34	Iemand die van de duivel bezeten is en niet kan spreken.
Mattheüs 12	9-13	Mens met dorre hand.
Mattheüs 12	22	Mens die van de duivel bezeten en blind is en niet kan spreken.

Doel: zelf laten ervaren dat Jezus, net voor de vraag van de farizeeën om een wonder, heel veel wonderen gedaan heeft.

Opmerking: sommige jongeren zullen misschien Jaïrus' dochtertje (Mattheüs 9:18-26) niet hebben ingevuld, want in Mattheüs 9 staat niet dat ze ziek is, maar dat ze al gestorven is. In Markus 5:23 en Luk. 8:42 staat echter dat ze bijna gestorven is en dat Jaïrus daarom vraagt of de Heere Jezus haar wil genezen.

b. Hoeveel wonderen heb je gevonden?

Eigen antwoord.

c. Snap je nu waarom de Heere verontwaardigd reageert op de farizeeën (vers 39)? Leg eens uit.

Eigen antwoord. Doel: de jongeren begrijpen dat deze vraag niet uit een oprecht hart voortkomt. De Heere Jezus heeft de afgelopen tijd al zoveel tekenen gedaan en toch vragen ze Hem om een teken... Trouwens, zonder dat ze een zieke man of vrouw meenemen, wat vaak wel gebeurt bij de wonderen van de Heere Jezus.

d. Wat is het doel van Jezus' wonderen? (Johannes 20:30 en 31)

Het doel van Jezus' wonderen is:

- dat we geloven dat Jezus is de Christus, de Zoon van God;
- dat we gelovende het leven hebben in Zijn Naam.

3. Lees Mattheüs 16:1-4.

a. Wat valt je op bij vers 4?

Eigen antwoord. Doel: het is hetzelfde antwoord als in Mattheüs 12:39.

b. Wat betekent het dat de farizeeën blijven vragen om een teken?

Ze volharden in hun ongeloof. Wat Jezus ook zegt, ze zullen altijd in ongeloof om een teken blijven vragen.

4. Jullie hebben al een paar avonden nagedacht over Jona. Vertel eens wat je het best onthouden hebt van deze avonden. Waarom?

Eigen antwoord

Stelling a. Als je een Bijbel hebt, hoef je God nooit meer om een teken te vragen.

Bij de behandeling van deze stelling is het goed om naar Bijbelse voorbeelden te vragen om de stelling te onderbouwen. Aan de Bijbel heb je genoeg. Een teken vragen vanuit ongelof is niet goed. Toch is daar niet alles mee gezegd. Zie de opmerkingen bij 1c.

Stelling b. Als de dominee drie dagen in de buik van een walvis heeft gezeten, is het logisch dat je je bekeert na zijn preek.

Het doel van deze stelling is om de jongeren in te laten leven hoe het voor de Ninevieten geweest is als zij hebben gehoord hoe Jona in Ninevé terecht is gekomen. Daarnaast zet deze stelling je aan het denken in hoeverre wonderen en bekering zich tot elkaar verhouden.

5. De Heere Jezus vertelt hoe de inwoners van Ninevé reageerden op Jona's preek.

a. Wat is het verschil tussen de reactie van de Ninevieten op Jona's korte preek en die van de farizeeën op Jezus' preken?

De Ninevieten bekeerden zich tot de Heere en de farizeeën volharden in hun ongelof.

b. De afgelopen tijd heb je telkens over Jona gehoord/nagedacht. Wat is jouw reactie op Gods Woord? Lijk jij op de Ninevieten of op de farizeeën?

Eigen antwoord.

c. Wat kun je voor iemand doen, die wel bekend is met de Bijbel, maar niet in Gods Zoon gelooft?

Aan deze persoon kun je vertellen Wie God werkelijk is en wat Hij van ons vraagt. Daarnaast mag je voor hem of haar bidden of de Heere in zijn/haar hart de wedergeboorte wil werken. Ook mag je met je daden laten zien wat het betekent om God écht te dienen. Niet om trots op jezelf te zijn, maar om daarmee te laten zien dat de Heere het waard is om gediend te worden. Zodat anderen jaloers worden en de Heere gaan zoeken.

Slotopdracht

Doel: je inleven dat het in ongelof om een teken vragen gestraft wordt.

Brug naar de inleiding

1. Gebruik de extra informatie voor de leiding als voorbereiding voor een inleiding.
2. Als je voor jezelf een keuze maakt welke onderdelen je van dit hoofdstuk behandelt, houd dan voor jezelf scherp of je daarmee de doelen van de avond behaalt.
3. Geef een korte introductie op het thema en bespreek verder het Bijbelgedeelte aan de hand van de vragen. Zorg dat de jongeren zoveel mogelijk betrokken zijn.
4. Bedenk van te voren zelf wat concrete voorbeelden bij de vragen. Mochten de jongeren het moeilijk vinden iets te bedenken dan kun je ze op weg helpen door voorbeelden uit je eigen leven te benoemen. Stel je daarbij gerust kwetsbaar op.

Overige opmerkingen

1. Als jongeren hebben aangegeven dat ze de Heere wel eens om een teken verzocht hebben, probeer dan vanuit het Woord alternatieven aan te reiken die laten zien dat het niet nodig is om een bijzonder teken van Hem te vragen.

2. Mogelijk komen jongeren met voorbeelden uit de Bijbel van personen die om een teken hebben gevraagd: Abrahams knecht (Gen. 24:12-14), Mozes (Ex. 4:1), Gideon (Richt. 6:36-40) en Hizkia (2 Kon. 20:8). Hoe ga je daar mee om?
 - a. Vertel de jongeren dat deze personen nog niet de hele Bijbel (zelfs nog niet het hele Oude Testament) hadden en zij ook de wonderen van de Heere Jezus niet gezien hebben, omdat zij vele eeuwen voor Christus' menswording leefden.
 - b. Daarnaast waren deze personen in Gods weg en vroegen ze geen teken vanuit ongeloof (in tegenstelling tot de farizeeën).
 - c. Wij hebben het complete Woord van God, inclusief de wonderen van de Heere Jezus. Ook met deze boodschap, dat de farizeeën uit ongeloof om een teken vroegen. God vraagt van ons om te vertrouwen op Zijn Woord en om in geloof de tekenen die Hij Zelf heeft ingesteld (denk aan de sacramenten) te gebruiken.
 - d. Bij moeilijke keuzes in ons leven mogen en moeten we biddend Gods Woord lezen, dan zal de Heere zelf deuren sluiten en deuren openen, zodat we in Zijn wegen gaan. Dan zal God Zelf laten zien dat Hij je Leidsman is en zal Hij je leren hoe je moet wandelen (Psalm 25).
3. Toets aan het einde van de avond of de doelen behaald zijn. Dat kun je doen door aan de jongeren te vragen of zij kunnen uitleggen waarom de Heere Jezus het vragen om een teken veroordeelt en je Hem niet mag verzoeken. Als ze van plan waren om een teken te vragen of daadwerkelijk om een teken gevraagd hebben, daag ze dan uit om te verwoorden hoe ze daar op een andere manier mee om kunnen/konden gaan.